

**LATVIJAS SENĀTA
NOLĒMUMU ATZIŅAS:
VĒSTURISKAIS
MANTOJUMS**

Latvijas Senāta nolēmumu atziņas: vēsturiskais mantojums

Izdevējs Latvijas Republikas Augstākā tiesa
Sagatavoja Judikatūras un zinātniski analītiskā nodaļa
Redaktore Anita Zikmane

Iespiests SIA „Dardedzes hologrāfija”
Metiens 150 eksemplāri
Rīga, 2019

ISBN 978-9934-8261-5-3

PAR VALODAS LIETOJUMU TIESĀS

Senāta Apvienotā sapulce 11/1923¹

L ē m u m s .

LATVIJAS SUVERĒNĀS TAUTAS VĀRDĀ

1923.g. marta mēneša „16.” dienā Latvijas Senāts Apvienotās sapulces tiesas sēdē, kurā piedalījās:

priekšsēdētājs senators K.Valters,
senatori K.Ozoliņš,
M.Gobiņš,
Dr. A.Lēbers,
B.Nagujevskis,
A.Sīmanis,
A.Gubens,
J.Kalacs,
A.Pētersons,
virsprokurors A.Haritonovskis,
virssēkretārs A.Zonne,

caurlūkojusi Senāta virsprokurora 1923.g. 20.janvāra priekšlikumu Nr. 54 sakarā ar tieslietu ministra uz 1918.g. 6.decembra pag. nol. par Latvijas tiesām un tiesāšanas kārtību 12.panta pamata iesniegto instrukcijas projektu par valodu lietošanu tiesās, izklausījusi virsprokurora atzinumu, atrod: tieslietu ministrs ar savu šā gada 20.janvāra rakstu iesniedzis Senāta Apvienotai sapulcei instrukcijas projektu par valodas lietošanu tiesās saskaņā ar 1918.gada 6.decembra „Pagaidu nolikumu par Latvijas tiesām un tiesāšanas kārtību” 12.pantu, kurš dod tieslietu ministram tiesību ar Senāta piekrišanu izstrādāt instrukcijas minēto pagaidu noteikumu sīkākai paskaidrošanai. 1918.gada 6.decembra „Pagaidu nolikuma” 10.panta pirmā daļa skaidri nosaka, ka „darīšanu valoda tiesās un tiesu iestādēs ir valsts valoda – latviešu valoda”. Tā kā advokatūras institūts uz Tiesu iekārtas likuma II nodaļuma II nodaļas pamata pastāv pie tiesu iestādēm, tad tas līdz ar to arī uzskatāms par zināmu tiesas izstāžu sastāvdaļu, uz kuru pilnā mērā attiecināma 1918.gada 6.decembra „Pagaidu nolikuma” 10.panta pirmā daļa. Šī attiecībā uz tiesu iestādēm un viņas sastāvdaļām nepielaiž nekādus izņēmumus. Tādā kārtā ar pievestā likuma 10.panta pirmās daļas noteikumu jautājums par valodas lietošanu no advokatūras dalībnieku puses tiesās un tiesu iestādēs ir pietiekoši skaidri izšķirts tai ziņā, ka še pielaižama tikai valsts valoda. Līdz ar to arī tieslietu ministra instrukcijas projekts šī jautājuma „sīkākai noskaidrošanai”

¹ LVVA 1535.fonds, 13.apraksts, 97.lieta, 6.lp. Nav publicēts.

atzīstams par nevajadzīgu. Tāpat ir skaidrs un nepārprotams „Pagaidu nolikuma” 10.panta otrās daļas noteikums, ka „tiesām pēc apstākļiem un vajadzības ir jāpielaiž arī krievu un vācu valodas lietošana” no citām personām, ne no advokatūras dalībniekiem, kāpēc arī šī jautājuma „sīkākai paskaidrošanai” instrukcija nav vajadzīga. Ja arī Latvijas valsts sākumā ārkārtējie apstākļi spieda šai ziņā taisīt izņēmumu, tad tagad ar š.g. 1.janvāri tāds pārejas laiks un ārkārtējie apstākļi atzīstami par izbeigušamies.

Nemot šo vērā Senāta Apvienotā sapulce atzīst, ka tieslietu ministra šā gada 20.janvāra iesniegums nav caurskatāms, kāpēc o l e m j : tieslietu ministra 1923.g. 20.janvāra iesniegto instrukcijas projektu atstāt bez caurskatīšanas.

Noraksts
Projekts

Pārgrozot tieslietu ministra cirkulāru no 21.decembra 1921.g., lūdzu turēties attiecībā uz valodu lietošanu tiesās pie seko[jo]šiem principiem, sākot no 1923.g. 1.janvāra.

1) zvērinātiem advokātiem, to palīgiem un privātdavokātiem visi raksti tiesai (izņemot dokumentus) jāiesniedz valsts valodā;

2) tāpat valsts valodā jāiesniedz tiesai raksti tiem prāvniekiem, kuru lietas ved advokāts, kas konstatējams ar pilnvaru akti;

3) advokātiem tiesā mutiski jālieto valsts valoda; tie advokāti, kuri darbojušies tiesā vai advokatūrā Latvijā ietilpstošos apgabalos jau pirms 1918.g. 18.novembra, tiesā mutiski var lietot līdz turpmākam arī krievu valodu, pēc apstākļiem un vajadzības, ar tiesas atļauju;

4) tie advokāti, kuri nevar sekot lietas gaitai valsts valodā, nav pielaižami uzstāties pie tiesas;

5) prāvnieki var lietot rakstiski un mutiski arī krievu vai [vācu] valodu, cik tālu tas ir vajadzīgs un apstākļi to atļauj.

Tieslietu ministrs